

Cảm nhận về nhân vật Đế Mèn trong đoạn trích Bài học đường đời đầu tiên

Author : Hồng Thắm

Cảm nhận về nhân vật Đế Mèn trong đoạn trích Bài học đường đời đầu tiên - Bài làm 1

Nhà văn Tô Hoài là một gương mặt nhà văn nổi tiếng của nền văn học Việt Nam, ông đóng góp cho nền văn học nước nhà rất nhiều những tác phẩm hay và có giá trị. Nổi bật lên hẳn trong quá trình sáng tác của ông đó chính là tập truyện “Đế Mèn phưu lưu kí”. Trong tác phẩm này nhà văn Tô Hoài đã mượn lời của một con đế mèn để thể hiện được những quan niệm của mình về con người, về nhân sinh. Văn bản “Bài học đầu tiên” là một trích đoạn trong tập truyện này, đây là đoạn trích nói về cuộc sống của chú đế Mèn sau khi ra sống tự lập, nhưng vì bản tính ngông cuồng, huênh hoang, coi trời bằng vung đã mang lại có đế Mèn nhiều bài học đáng nhớ trong cuộc phưu lưu của mình.

Trước hết đế Mèn là một chú đế trưởng khỏe mạnh, cường tráng “tay chân nở nang, thân hình vạm vỡ, đôi càng mẫm bóng, đôi cánh chắc khỏe” và để có được một thân hình và sức khỏe như vậy là nhờ chú “ăn uống điều độ và luôn luôn cố gắng rèn luyện thân thể”. Ở đế Mèn có một đức tính đáng được khen ngợi, đó chính là cuộc sống tự lập. Ngay khi được mẹ cho ra ở riêng thì đế Mèn vốn vẫn rất tự tin vào bản thân mình, tin rằng mình có thể tự mình sống tốt. Chú đã đào cái hang vốn rất nông của mình thành một ngôi nhà rộng rãi, có đầy đủ phòng trước, phòng sau, phòng trên, phòng dưới. Đây vừa là nơi nghỉ ngơi, nhưng cũng đồng thời là nơi trú ẩn mỗi khi gặp nguy hiểm. Nhưng cuộc đời vốn rất phức tạp, không hề bằng phẳng như những gì đế mèn suy nghĩ, khi mới bước chân vào đường đời thì Đế Mèn đã có một bài học nhớ đời.

Vì sự tự tin thái quá lại huênh hoang về sức mạnh của bản thân mà đế Mèn tự cho mình cái quyền bắt nạt những người yếu ớt hơn mình, mà cụ thể trong văn bản này đó chính là đế Choắt. Đế Choắt là một chú đế nhỏ bé, yếu đuối không được mạnh khỏe cường tráng như Đế Mèn nên thường xuyên bị đế Mèn bắt nạt. Khi đế Choắt đưa ra đề nghị xây hai ngôi nhà thông với nhau, thì đế Mèn không những không đồng ý mà còn buông lời mỉa mai, miệt thị Đế Choắt. Ta có thể thấy ở đây đế Mèn đã quá kiêu căng, ỷ vào sức khỏe, vóc dáng cao lớn của mình mà coi thường người khác, gây cho người khác những tổn thương về tinh thần. Nhưng chuyện đâu có dừng lại ở đấy, đế Mèn còn luôn nghịch ngợm, chọc phá người khác và lần này, sự chọc phá của đế Mèn không đúng người, người gánh hậu quả thay cho đế Mèn không phải ai khác mà chính là chú đế Choắt đáng thương.

Không chỉ bắt nạt đế Choắt là chú đế yếu ớt hơn mình mà đế Mèn còn đi trêu chị Cốc, người có sức mạnh hơn mình rất nhiều đây vừa là sự vô phép không biết trên dưới, mà còn là sự ngông cuồng vì đề cao mình mà coi thường sức mạnh của chị Cốc, chú trêu chị Cốc nhưng lại không dám đương đầu với cơn tức giận, phần nộ của chị Cốc mà nhát gan chui vào hang ẩn

náu, và để Choắt đã là người nhận hình phạt thay cho để Mèn. Chỉ vì những trò đùa lố lăng và sự vô trách nhiệm của mình mà để Choắt đã phải đánh đổi bằng chính mạng sống của mình. Và cũng qua sự việc này để Mèn mới có thể nhìn lại và kiểm điểm bản thân, hành động của để Mèn tuy đáng trách nhưng xét một cách công bằng thì ta có thể thấy chú không hề cố ý, đơn thuần chỉ nghĩ đây là một trò đùa vô hại, để khi hậu quả xảy đến thì hốt hoảng, ngỡ ngàng xem cả những sự ân hận muộn màng.

Cái chết của để Choắt đã làm cho để Mèn thức tỉnh, hối hận về những hành động của mình. Những người độc giả tuy phẫn nộ, không đồng tình với cách hành xử của để Mèn nhưng qua sự ân hận của chú thì chúng ta lại muốn thử cho để Mèn một cơ hội xem chú đã sửa chữa và thay đổi cuộc đời mình như thế nào. Ta có thể thấy trong những chặng đường tiếp theo của để Mèn thì chú đã phải trải qua rất nhiều những sóng gió cũng như thăng trầm của cuộc đời mình, đó là khi vô tình rơi vào tay của một cậu bé nghịch ngợm, ham vui để trở thành một chú để chơi. Vốn kiêu ngạo nay lại trở thành thú vui tiêu khiển của kẻ khác hẳn để Mèn cũng có những bài học nhất định cho mình.

Nếu khi xưa để Mèn chuyên đi bắt nạt những kẻ yếu thế hơn mình thì khi bước chân vào chặng đường đời để Mèn liên tiếp phải đối mặt với những hiểm nguy và những kẻ thù to lớn hơn mình, đó là khi để Mèn phải tuyệt vọng và tưởng chừng như cuộc đời mình sẽ phải chấm dứt khi bị nhốt trong chiếc hang tăm tối của anh Bói Cá. Nhưng cũng nhờ những chặng đường gian khổ, có cả xương máu ấy thì để Mèn đã dần trưởng thành, suy nghĩ cũng chín chắn không còn những hành động nông nổi, bồng bột như trước nữa. Và chi tiết xúc động nhất đó chính là chi tiết để Mèn xuất hiện ở tổng Châu Thất, ở đây để Mèn không còn ngổ ngáo, kiêu căng nữa mà đã trở nên rất khiêm tốn, độ lượng, biết điều tiết hành động của mình.

Và trong cuộc chiến với anh bộ ngựa hung hăng, phách nổi dù để Mèn đã giành chiến thắng nhưng không hề tỏ ra ngạo mạn, hơn người dù xung quanh mọi vật đều hoan hô reo vang trời. Ta có thể thấy để Mèn đã hoàn toàn thay đổi, không còn sốc nổi như xưa nữa, hơn nữa chi tiết ấn tượng nhất của để Mèn đó chính là khi trở thành một người chiến sĩ hòa bình, khi chú tự nguyện đi vào tổ kiến để đàm phán, giải thích, tránh được những cuộc tấn công liên tiếp. Và cuộc đàm phán này cũng giành được kết quả thành công ngoài sức mong đợi.

Như vậy, văn bản “Đường đời đầu tiên” đã xây dựng một cách chân thực và rõ nét quá trình trưởng thành của chú để Mèn, từ một chú để ngạo mạn, ngông cuồng chuyên gây ra những tai họa cho người khác đã trở thành một chú để Mèn trưởng thành khiêm tốn hơn, tiết chế trong hành động hơn, đặc biệt là những hành động sau đó của để Mèn cũng thật đáng khen ngợi.

Cảm nhận về nhân vật Để Mèn trong đoạn trích Bài học đường đời đầu tiên - Bài làm 2

Mỗi người ai cũng có trong mình những kí ức về tuổi thơ tươi đẹp. Với tôi, tuổi thơ là những khi được cùng bạn chạy trên những triền đê, cười thỏa thích mà không vương bận điều gì, là những quả vải, chùm nhãn cùng bạn bè đi vặt trong vườn nhà. Cũng có những khi, kí ức

của tuổi thơ chính là việc mình đã từng vấp ngã nhưng lại có thể tự đứng dậy trên chính đôi chân của mình. Và có lẽ thật thiếu sót khi không nhắc tới những tác phẩm truyện đã nuôi dưỡng tâm hồn tôi. Cuốn truyện đầu tiên mà tôi đọc để rồi cũng là tác phẩm ghi nhớ mãi cho tới tận hôm nay chính là Đế Mèn phiêu lưu kí với nhân vật chính là chú Đế Mèn. Có lẽ, chú cũng chính là hình ảnh của chúng ta khi còn nhỏ. Và khắc sâu trong lòng của tôi nhất chính là đoạn trích Bài học đường đời đầu tiên.

Nội dung chính của đoạn văn chính là việc khuyên nhủ chúng ta không nên kiêu căng, tự phụ. Điều đó sẽ khiến cho chúng ta phải hối hận khi đã như vậy. Mở đầu đoạn trích chính là việc miêu tả hình ảnh của chú Đế Mèn- nhân vật chính trong câu chuyện. Đó là một chú Đế thanh niên cường tráng và to đẹp. Chính vì điều đó mà chú đã tự mãn với chính bản thân mình và rốt cục đã gây ra cái chết đáng thương của Đế Choắt do trêu chọc chị Cốc để rồi cuối cùng chú đã phải ôm nỗi ân hận mãi về hành động của mình. Đế Mèn sau khi được ra đời vài ngày, chú đã được mẹ cho ở riêng cùng các anh em. Tổ của chú được mẹ chuẩn bị một cách cẩn thận và chu đáo. Rồi xa mẹ nhưng chú không hề cảm thấy lo lắng hay sợ hãi mà lại thấy vui thích và khoan khoái. Do chú rất thích cuộc sống độc lập và tự do. Chú cũng biết sửa sang cho hang của mình thêm rộng và đẹp, trở thành cái hang không những đẹp nhất mà còn an toàn nhất trong số những cái hang của anh em nhà Đế. Cứ vậy, cuộc sống an nhàn và thoải mái của chú diễn ra theo từng ngày. Mỗi chiều, Đế Mèn cùng các anh chị cùng nhau say mê ca hát, nhảy múa trong ánh mặt trời còn le lói, sau đó lại uống sương đêm, tắm trong ánh trăng và chờ bình minh tới. Ngày nào cũng vậy, công việc của Mèn chỉ có ăn và chơi. Có lẽ cũng chính bởi lí do như vậy mà chú Đế Mèn càng trở nên nhàn chán và không biết trân trọng những gì mình đang có. Chú muốn làm việc gì đó để thay đổi những tháng ngày nhàn chán này. Với lợi thế to đẹp, chú lại càng ra sức trêu chọc mọi người, khiến cho mọi người ai cũng phải kiêng dè, để ý tới chú. Tất cả những điểm yếu của chúng đều có của tuổi mới lớn: hung hăng, kiêu ngạo, thích làm bộ với người khác. Đế Choắt xuất hiện trong tác phẩm lại ngược lại với Đế Mèn. Choắt luôn yếu ớt, xấu xí lại khiêm nhường. Biết những khó khăn của mình, Choắt sang nhờ Đế Mèn đào một cái hang thông sang nhà Mèn giúp mình phòng khi bất trắc. Thế nhưng Mèn không hề chấp nhận mà chỉ quát mắng Đế Choắt mà thôi. Đỉnh điểm của sự việc là khi Đế Mèn đi trêu chọc chị Cốc. Đó cũng là tính xấu của Mèn khi không có ai răn đe lúc chú làm sai. Chú đọc những câu thơ trêu chọc chị Cốc rồi nhanh chân chạy vào hang, thế nhưng điều đó đã làm cho chị Cốc tưởng Choắt trêu mình nên đã mỗ chú Đế Choắt tội nghiệp. Tới khi ra bên ngoài nhìn, chú mới cảm nhận được thế nào là sợ hãi, lo lắng. Lúc này, Đế Mèn cảm thấy vô cùng hối hận. Hình ảnh Đế Choắt nằm thoi thóp ở trên mặt đất mà mọi tội lỗi đều do chính bản thân chú gây ra. Lúc này, tuy Đế Choắt đã tha thứ cho Đế Mèn nhưng không thể nào mà chuộc lại được khi Đế Choắt không thể qua khỏi.

Bài học đường đời đầu tiên là một trong những đoạn trích hay nhất trong tác phẩm Đế Mèn phiêu lưu kí bởi đây là bài học cho tất cả chúng ta với rất nhiều ý nghĩa. Đó chính là việc hãy biết sống một cách khiêm nhường, biết quan tâm tới mọi người xung quanh và không được tự mãn bởi bất cứ điều gì.